

NOT: Kazanılmış hak aylığı (KHA), ödemeye esas aylık (ÖEA) ve emekli keseneğine esas aylık (EKEA) işlemlerinin nasıl yapılacağı hakkında

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-11505285

16/01/2025

Konu: Görüş (KHA, ÖEA ve EKEA İşlemlerinin Nasıl Yapılacağı)

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: tarihli ve sayılı yazı.

Başkanlığımızda 1. dereceli Kültür İşleri Müdürü kadrosunda görev yapan personelin kazanılmış hak aylığı (KHA), ödemeye esas aylık (ÖEA) ve emekli keseneğine esas aylık (EKEA) derecesine ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" başlıklı (A) bendinde sınıfların öğrenim durumlarına göre giriş ve yükselebilecek derece ve kademeleri belirtilerek önlisans ve lisans mezunu memurların 1 inci derecenin son kademesine kadar yükselebilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Memur kadro sistemimizde Devlet memurları için kadro derecesi, kazanılmış hak aylık derecesi ve emekli keseneğine esas aylık derecesi olmak üzere üç farklı derece ilerleme sistemi uygulanmaktadır. Bunlar birbirine eşit olabileceği gibi aynı memur için üçü de farklı olabilmektedir.

Kazanılmış hak aylık derecesi; 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinde belirlenen öğrenim durumuna göre memuriyete giriş ve yükselinebilir dereceler arasında her yıl bir kademe, her üç yılda bir derece yükselmesi dikkate alınarak belirlenen derece sistemidir. 657 sayılı Kanunun 36/C maddesinin birinci ve devam eden fıkralarında kazanılmış hak aylığında sayılan hizmet sürelerine yer verilmekte olup söz konusu hizmet süreleri dışında kazanılmış hak aylığında değerlendirilecek süreler aynı maddede sayılan durumların oluşması halinde alınacak ilave derece ve kademeler, kanun veya toplu sözleşmelerle belirlenebilmektedir.

Emeklilik keseneğine esas aylık derecesi ise; Devlet memurlarının kazanılmış hak olarak aldıkları derece ve kademe aylıkları üzerine memuriyet dışında sigorta primi ödeyerek geçirdikleri sürenin her yılı bir kademe ilerlemesine ve her 3 yılı bir derece yükselmesine esas olacak şekilde eklenmek suretiyle emekli aylık miktarının hesaplanmasında esas alınan derece ve kademe sistemidir. Kazanılmış hak aylığında değerlendirilmeyen bazı süreler emekli keseneğine esas aylıkta değerlendirilmektedir. Örneğin mezkûr Kanunda sayılan haller hariç olmak üzere memuriyet dışında sosyal güvenlik primi ödemek suretiyle geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylığında değerlendirilmemektedir; ancak emekli keseneğine esas derece ve kademe değerlendirilmektedir. Bu durumda emekli keseneğine esas derece ve kademe kazanılmış hak aylık derece ve kademesini geçebilmektedir.

657 sayılı Kanunun 68 inci maddesinde ise, "...

Bu bent hükümlerine göre atananlar atandıkları kadronun aylık (Ek gösterge dahil) ve diğer haklarından yararlanırlar. Bu suretle üst dereceye atananların bu kadrolarda geçirdikleri her yıl kademe ilerlemesi ve her "3" yıl derece yükselmesi sayılmak suretiyle kazanılmış hak ve emeklilik keseneğine esas aylık derecelerinin yükselmesinde gözönüne alınır. Ancak atandıkları kadro aylıkları, başka görevlere atanma halinde kazanılmış hak sayılmaz..." hükmüne yer verilerek bu şekilde atananların mali hakları ve intibaklarına ilişkin düzenleme yapılmıştır

Bu şekilde kazanılmış hak aylık derecelerinde sayılan sürelerin emekliliğe esas hizmet süresine ilişkin olarak ise ilgili personelin 5434 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanundan hangisine tabi olduğuna göre farklılık göstermektedir.

a) 5434 sayılı Kanuna tabi olanların durumu:

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesinde,

“ ...

Bu Kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde; iştirakçi iken, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar ile bunların dul ve yetimleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır. Bu fıkra kapsamına girenlerden 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10 uncu maddesi kapsamında bulunanların emekli kesenekleri ile kurum karşılıklarının hesabında, işgal ettikleri kadrolar için ilgili mevzuatında belirlenen unsurlar esas alınır.

Bu madde kapsamına girenlerin aylıklarının bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toptan ödemeleri, ilgi devamu, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır ve bu maddenin uygulanmasında mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri ayrıca dikkate alınır. Ancak, bu Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilenlerden öğrenci olanların sigortalı sayılmaları, yetim aylıklarının bağlanmamasını veya bağlanan yetim aylıklarının kesilmesini gerektirmez. Bu madde kapsamında aylık alan ya da hükmün yürürlüğe girdiği tarihten sonra aylığa hak kazanacak erkek çocuklar için 5434 sayılı Kanunun mülga 74 üncü maddesinin altıncı fıkrası hükümleri uygulanmaz. Bu fıkranın ikinci ve üçüncü cümlesi hükümleri bu Kanunun geçici 18 inci maddesi kapsamındaki yetimler hakkında da ilgisine göre uygulanır.

... ” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun mülga ek 16 ncı maddesinde, "Aylıklarını Personel kanunları hükümlerine göre alan iştirakçilerin, emeklilik keseneklerine, Personel kanunları gereğince kazanılmış hak olarak aldıkları rütbe, kıdem, derece ve kademelerin gösterge rakamlarının katsayı ile çarpımı sonunda bulunacak aylık miktarı esas alınır.

... ” hükmü bulunmaktadır.

b) İlk defa 5510 sayılı Kanuna tabi olanların durumu

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde, “ ...

c) Kamu idarelerinde;

1) *Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar,*

2) *Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atananlar, sigortalı sayılırlar...” hükmü ile 80 inci maddesinde, “ ...*

Bu Kanuna göre ilk defa 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanların prime esas kazançlarının hesabında;

a) *Aylıklarını personel kanunlarına göre alan sigortalılar için;*

1) *İlgili kanunları uyarınca aylık gösterge ve ek göstergeler üzerinden ödenen aylık tutarları,*

2) *Memuriyet taban aylık ve kıdem aylık tutarları,*

3) *Makam, temsil ve görev tazminatları, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar (375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname eki (III) sayılı Cetvelin 1 inci ve 2 nci sıralarında sayılanlar ile düzenleyici ve denetleyici kurumların emsali personeli için, 152 nci maddenin “II- Tazminatlar” kısmının “A- Özel Hizmet Tazminatı” bölümünün (ğ) bendi ile “F- Denetim Tazminatı” bölümünün*

(b) bendinde yer alan tazminatlar esas alınır), 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun ek 17 nci maddesinin (A) bendinde yer alan cetvelde belirtilen oranlar üzerinden ödenen hizmet tazminatı (28/2/1982 tarihli ve 2629 sayılı Kanun ile 17/11/1983 tarihli ve 2955 sayılı Kanuna göre tazminat veya üniversite ödeneği alanların sadece rütbelerinin karşılığı hizmet tazminatları), 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 12 nci maddesi uyarınca ödenen üniversite ödeneği, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 106 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ödenen ek ödeme,

...

esas alınır. Vekalet veya ikinci görev karşılığında ilgili mevzuatı uyarınca yapılacak ödemeler prime esas kazancın hesabında dikkate alınmaz.

... ” hükmü yer almaktadır.

5510 sayılı Kanun hükümlerine göre prime esas kazançları hesaplananlar ise halihazırda buldukları kadro, görev veya aylık almış oldukları dereceler için belirlenen ek gösterge rakamı üzerinden prime esas kazanç ödenmekte ve farklı bir kadro, görev veya dereceye atandıklarında prime esas kazançları yeniden bu unsurlara göre hesaplanmaktadır. Bu kapsamdakilerin yaşlılık aylıkları ise ortalama aylık kazançları üzerinden hesaplandığından sigortalılıkları süresince ödemiş oldukları prime esas kazanç tutarlarının tamamı yaşlılık aylıklarını etkilememektedir. Bu minvalde 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesine tabi personelin personel kanunlarına göre emekli aylığına esas derece ve kademesi hesaplanmakla birlikte (EMK), mezkûr Kanuna tabi personelin emekliliğe esas prim kesintilerinde de ödemeye esas aylık derece ve kademeleri esas alınmaktadır.

Bilgilerini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü